

MOȘII ALE MĂNĂȘTIRII RÂȘCA DE LA ȚINUTUL COVURLUIULUI

*

ESTATES OF THE RÂȘCA MONASTERY FROM THE COVURLUI COUNTY

*

DOMAINES DU MONASTÈRE RÂȘCA DU PAYS DU TAPIS

Costin CLIT¹

Rezumat: Mănăstirea Râșca, din nordul Moldovei, ctitoria domnului Petru Rareș, și-a constituit un patrimoniu funciar consistent prin actele de danie ale binefăcătorilor despre care ne vorbesc pomelnicele lăcașului dar și diversele documente păstrate, la care se adaugă și actele de vânzare. Mai puțin cercetate sunt moșiile din partea de sud a Moldovei, de la Dunăre, de unde se asigura aprovizionarea cu pește a obștii monahilor. Documentele propuse spre publicare surprind judecățile pe care le are mănăstirea cu diverși proprietari din zonă, numele pârcălabilor de Galați și ale egumenilor de la Precista și Mavromol.

Cuvinte-cheie: Mănăstirea Râșca, moșii, balta Mălina, judecăți, domni, egumeni, pârcălabi.

*

Abstract: Râșca Monastery, in the north of Moldova, founded by ruler Petru Rares, has established a consistent land patrimony through the deeds of giving to the benefactors about whom the pomelnices of the abode tell us, but also the various documents kept, to which are added the documents of sale. Less researched are the estates in the southern part of Moldova, on the Danube, from where the fish supply of the monks' community was ensured.

The documents proposed for publication capture the judgments that the monastery has with various owners in the area, the names of the counts of Galați and of the abbots from Precista and Mavromol.

Keywords: Râșca Monastery, estates, Mălina pond, judgments, gentlemen, hegumeni, counts.

*

Résumé : Le Monastère de Râșca, du nord de la Moldavie, fondation de M. Petru Rareș, s'est constitué un patrimoine foncier conséquent à travers les actes de donation des bienfaiteurs, dont nous parlent les mémoriaux du lieu, mais aussi les divers documents conservés, auxquels s'ajoutent les actes de vente. Moins recherchés sont les domaines de la partie sud de la Moldavie, à partir du Danube, d'où la communauté des moines s'approvisionnait en poisson. Les documents proposés pour publication capturent les jugements que le monastère a avec divers propriétaires de la région, les noms des pârcalabas de Galați et des abbés de Precista et Mavromol.

Mots clés : Monastère de Râșca, domaines, étang de Mălina, juges, seigneurs, abbés, pârcălabi.

¹ Profesor de istorie la Colegiul Național „Cuza Vodă” din Huși, istoric și editor de documente.

Despre moșiile Mănăstirii Râșca din partea de sud a Moldovei avem puține informații. La 1 februarie 1715. Nicolae Mavrocordat judeca la 1 februarie 1715 pricina Mănăstirii Berzunț cu Toderășco stolnic și cu Șerban mare căpitan de Covurlui pentru jumătatea de sus a satului Ciofrești cu baltă de la ținutul Tecuci, împresurată de monahii mănăstirilor Neamț și Râșca², întărită Mănăstirii Berzunț de același domn la 26 aprilie 1716, împreună cu o parte de iaz³.

Mănăstirea Râșca stăpânea balta Mălina, de unde își procura peștele necesar consumului obștii monahale, înainte de 13 ianuarie 1737, când domnul Grigorie al II-lea Ghica scrie lui Andonie biv vel armaș, pârcălabul de Gălați, în urma jalbei egumenului Varlam Ursache, ca să „plinească” banii datorăți de Mardaros corăbierul „*vinitul a doă bălți a m(ă)n(ă)stirii di la Mălina*” arendate de la proegumen, precum și mălaiul datorat de „*niști oamini ce șed acolo pe moșie*”, care „*i-au mâncat cu vitile lor 2 stoguri de mălaiu, câte di 40 clăi, și 40 chile mălaiu i-au luat dintr-o groapă*”⁴.

La 21 septembrie 1740, Antonie/Andonie, fost mare armaș, semnat în limba greacă, dă mărturie egumenului Nil, deplasat la Galați, unde se plânge de împresurarea moșiei Mălina de către logofătul Diia și căpitanul Ștefăniță, care „*ar hi luat dijmă di a zece*”⁵.

Porunca domnului Grigorie al II-lea Ghica din 10 octombrie 1740 ne indică stăpânirea moșiei Bărboși „*cu balta Mălina*”, împresurată de către Diia logofăt și Ștefăniță Beșleaga. Cu ajutorul Pârcălăbiei vor fi îndreptate hotarele mănăstirii conform ispisocului Ducăi voievod (Gheorghe sau Constantin?). Recunoașterea faptei de către Ștefăniță Beșleaga va fi urmată și de înapoierea cantității de „pâne” însușită samavolnic de pe moșia Mănăstirii Râșca. Nu aceeași atitudine o va avea Diia logofăt, care deși își recunoaște fapta, nu recurge la gestul tovarășului său și „*nu numai că n-au întorsu ce-au luat rău, ce și pe egumen l-au defăimat suduindu-l cu cuvinte rele*”. Starostii de Putna sunt însărcinați prin porunca domnească din 10 octombrie 1740 „*să pliniască*” prin om domnesc de la Diia logofăt „*până la un fir di mălai*”⁶.

Andonie biv vel armaș, pârcălabul de Gălați, urma să hotărască moșia logofătului Dia după 23 octombrie 1740⁷.

Pârcălabul Andonie/Antonie biv vel armaș raportează cele întâmplate domnului la 31 octombrie 1740. Hotărârea moșiei „*Bărboșii și cu balta Mălinii*”, de la

² *Catalogul documentelor moldovenești din Direcția Arhivelor Centrale (CDM)*, București, 1975, vol. V (1701-1720), întocmit de Veronica Vasilescu și Doina Duca-Tinculescu, p. 354, nr. 1292; Pr. Eugen Drăgoi, *Mărturii de viață bisericească în ținutul Tecucului de la începuturi până la anul 1800*, Tipărit cu binecuvântarea ÎPS dr. Casian Crăciun, Arhiepiscopul Dunării de Jos, Galați, Editura Arhiepiscopiei Dunării de Jos, 2015, p. 100.

³ *CDM*, V, p. 357, nr. 1308.

⁴ Arhivele Naționale Iași, fond *Mănăstirea Râșca*, V/1; Vasile Mihordea, redactor responsabil, Ioana Constantinescu, Corneliu Istrati, *Documente privind relațiile agrare în veacul al XVIII-lea*, vol. II, *Moldova*, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1966, p. 199-200, nr. 140.

⁵ Arhivele Naționale Iași, fond *Mănăstirea Râșca*, V/2.

⁶ Arhivele Naționale Iași, fond *Mănăstirea Râșca*, V/3.

⁷ Arhivele Naționale Iași, fond *Mănăstirea Râșca*, V/11.

ținutul Covurlui, se execută în prezența logofătului Diia și a vechilului lui Ștefăniță Beșleaga. Din partea Pârcălăbiei Galați participă alături de omul desemnat, ca martori: Șarban jicnicer, egumenii de Precista și Mavromol, Dumitru Jugănar, Ghiorghită Petroiu, Gligoraș Pușcaș și Ianache Roată. Se constată despre pârâți că „*au luat dijmă dupe moșie cu greșală au dat pâine ce au luat înapoi egumenului de Râșca*”⁸.

Un document din 3 iulie 1765 ne indică și numele egumenilor: Damian de Precista și Antonie de Mavromol⁹. Damian este atestat egumen la Mănăstirea Precista și în 1741¹⁰. Despre egumenatul lui Antonie de la Mănăstirea Mavromol se crede că ar fi început la 1735, fiind atestat și de hrisovul din 16 septembrie 1758, perioadă în care este menționat și un Antim ieromonahul (la 1 iunie 1749 sau după 1765)¹¹. Vasile Bălan țigan și femeia lui, Anița țiganca lui Manolache vornic dăruiesc la 16 septembrie 1750 lui Antonie, „egum(en) ot Mavromor din Galați”, casa și pivnița situate alături de drumul de lângă Mănăstirea Precista „ce merge spre pod” în schimbul pomenirii și trecerii lor în Sfântul Pomelnic¹². Damian de Precista, Antonie de Mavromol și Gligoraș/Grigoraș Pușcaș/Pușcașul trăiau la 3 iulie 1765¹³ și la 12 ianuarie 1766¹⁴.

Calistru Ene, egumenul Mănăstirii Râșca (ante 10 iunie 1748-după 1 octombrie 1777; după 26 octombrie 1779-după 26 octombrie 1781)¹⁵ se judeca la 23 mai 1755 (sau puțin mai înainte) cu Damian, egumenul Mănăstirii Bistrița în fața domnului Matei Ghica, a mitropolitului Iacob Putneanul, Iordache Cantacuzino biv vel log(o)fet, Manolache vel vornic și Vasăle Rusăt vel vistiernic, pentru Cahovul, fiind prezentat de ultimul un ispisoc din 1598 de la Ieremia Movilă „*au dat și au miluit pre Sfânta Mănăstire Bistrița și pe Mănăstire Râșca cu acel ezăr ce să numește Cahovul cu toată apa și cu toate gârlile ce sânt intrate într-însa cât iaste de stâlpit Gălaților până în Dunăre*”. Damian s-a jeluț domnului de stăpânirea Mănăstirii Râșca asupra iezărului Cahovul/Cahul. Se pare că jalba sa nu își avea temei, deoarece râșcanii stăpâneau „*altă baltă care să numește Mălina*”. Matei Ghica poruncește la 23 mai 1755 pârcălabilor de

⁸ Arhivele Naționale Iași, fond *Mănăstirea Râșca*, V/4.

⁹ Arhivele Naționale Iași, fond *Mănăstirea Râșca*, V/9.

¹⁰ Florin Marinescu, Petronel Zahariuc, *Câteva documente privitoare la mănăstiri din Galați păstrate în arhiva mănăstirii Sfântul Pavel de la Muntele Athos în Credință, istorie și cultură la Dunărea de Jos*, 2005, p. 142; Cristian-Dragoș Căldăraru, *Biserica fortificată „Precista”. Monument de cultură românească*, Galați, Editura Partener, 2010, p. 76; respectiv p. 94-95, nr. 4.

¹¹ Pr. Petru Copceac, Pr. Eugen Drăgoi, *Biserica Mavromol din Galați*, Apare cu binecuvântarea Înalt Prea Sfințitului Dr. Antim Nica, Arhiepiscopul Tomisului și Dunării de Jos, Galați, Editura Arhiepiscopiei Tomisului și Dunării de Jos, 1987, 61-62.

¹² Arhivele Naționale Iași, fond *Mănăstirea Mavromol*, III/1.

¹³ Arhivele Naționale Iași, fond *Mănăstirea Râșca*, V/9.

¹⁴ Arhivele Naționale Iași, fond *Mănăstirea Râșca*, V/10.

¹⁵ Costin Clit, *Egumenii Mănăstirii Râșca de la 1542 până în prima jumătate a secolului al XIX*, în „Buletinul Informativ al Simpozionului Național Rolul Mănăstirii Secu în viața religioasă a Țării Moldovei”, Piatra Neamț, Editura Cetatea Doamnei, VIII, 2022, p. 165-168; publicat și sub formă de Extras.

Galați, Ianache Costandache biv vel stolnic și Neculache Ventura biv vel sulger să cerceteze și să adeverească numele bălții: „Cahovul ori Mălina”¹⁶. Cei doi egumeni își disputau în același timp și o moșie la ținutul Romanului, pentru care Ioan Bogdan vel logofet îi scrie biv vel sulgerului Neculache Ventura¹⁷.

Pentru o mai corectă cercetare se recurge la cartea de blestem a mitropolitului Iacob Putneanul din 24 mai 1755: „Deci toți acei ce ar ști această baltă Cahul și or a tăgădui și n-ar mărturisi adevărul ce ar pătimi ori unii măn(ă)stiri, ori altiia, unii ca acéea să fie blăstămați de Domnul Dumnezău și de Maica Précista, de slăviții 12 Apostoli și de 318 sfinți părinți de la Nichea, fierul, pietrile, lémnile să putrezască și să să răs(i)pa(e)ască, iar trupurile lor să stea întregi, să aibă parte cu Iuda și cu proclétul Arie, în toată viața lor procopsală să nu aibă și ertare să nu afle, și de smereniia noastră ce ne-au dat Domnul Dumnezău încă să fie aforesiți și blăstămați, iar carii ș-or cunoaște păcatul și va mărturisi adevărul va fi ertatși blagoslovit în véci, amin”¹⁸.

Sulgerul Nicolae Ventura, semnat în limba greacă, confirmă la 17 iunie 1755 stăpânirea bălții Mălina de Mănăstirea Râșca și identificarea iezărului Cahovol/Cahul în hotarul Moldovei în „stăpânire Renilor și turcii stăpânesc”¹⁹.

Un Chiriiac revendica în 1756 „cumpărătura” ce ar fi avut în siliștea Bărboși cu ispisoc. Mănăstirea Râșca stăpânea „de sute de ani” moșiile Bărboșii și Vămășenii, „ce sint tot un hotar și cu balta Mălina”. La cererea egumenului, domnul Constantin Mihai Cehan Racoviță fixează la 24 august 1756 termenul de judecată la 6 decembrie 1756, făcut cunoscut lui Enachie Costandache biv vel ban, pârcaľabul de Galați²⁰. Moșia Vămășenii se găsea la 28 aprilie 1812 în stăpânirea Mănăstirii Précista din Galați²¹, cum și la 1851²².

Nichita sin popa Ursul și văru lui Vasilachi, ambii din din Galați, își disputau la 3 iulie 1765 cu Timotei ieromonahul, vechilul Mănăstirii Râșca, o parte din moșia Bărboși de la ținutul Covurluiului ce ar fi avut-o de pe moșul lor Petre, cumpărată de acesta de la Grozav Bărbosul, prezentând un zăpis „sărbăscu” fără veľeat. Judecățile s-a ținut la Divan în fața marelui logofet Ștefăniță Ruset, apoi a lui Nicolae Ventura la

¹⁶ Arhivele Naționale Iași, fond *Mănăstirea Râșca*, V/5.

¹⁷ Arhivele Naționale Iași, fond *Mănăstirea Râșca*, V/13.

¹⁸ Arhivele Naționale Iași, fond *Mănăstirea Râșca*, V/6.

¹⁹ Arhivele Naționale Iași, fond *Mănăstirea Râșca*, V/7.

²⁰ Arhivele Naționale Iași, fond *Mănăstirea Râșca*, V/8.

²¹ Constantin N. Tomescu, *Tablou de 40 de mănăstiri și schituri din Moldova și cu arătarea moșilor ce aveau ele în 1812*, în „Revista Societății Istorico-Arheologice Bisericești”, XXII, Chișinău, 1933, p. 324; Cristian-Drăgoș Căldăraru, *op. cit.*, p. 48.

²² Cristian-Drăgoș Căldăraru, *op. cit.*, p. 50; Paul Păltănea, *Vechi lăcașuri de cult și viața bisericească în sudul Moldovei până la anul 1864*, în Arhiepiscopia Dunării de Jos, *Istorie bisericească, misiune creștină și viață culturală*, I, *De la începuturi până în secolul al XIX-lea*, Tipărită cu binecuvântarea ÎPS Arhiepiscop dr. Casian Crăciun, Arhiepiscopul Dunării de Jos, Galați, Editura Arhiepiscopiei Dunării de Jos, 2009, p. 501

starea locului. Prin cartea de judecată din 3 iulie 1765, Nicolae Ventura decide stăpânirea „moșiei Bărboșii i Mălina” de către Mănăstirea Râșca²³.

Grigorea al III-lea Ghica întărește Mănăstirii Râșca la 12 ianuarie 1766 stăpânirea „pe moșiia Mălina și Bărboșii de la țin(u)t(ul) Covurluiului” pe baza cărții de judecată amintite mai sus²⁴.

Mănăstirea Râșca reînnoiește arendarea moșiei „balta Mălina” 23 aprilie 1794 lui Dumitru Popovici pe o perioadă de 3 ani pentru suma anuală de 40 de lei, 4 cântare de pește, 4 ocă de tămâie și 2 de untdelemn, „iar pentru patru ani ce-au stăpânit dum(nealui) din cumpărătura vechi den mai înaintea această moșie în vreme oștirii s-au înpăcat cu măn(ă)st(irea), n-are să ceară măn(ă)st(irea) nemică de la dum(nealui), nici dum(nealui) de la măn(ă)st(ire)”²⁵.

Printre moșiile ajunse în patrimoniul funciar al Mănăstirii Precista din Galați între 1767 și 1866 se numără și Zeleștii sau Mălina²⁶.

Publicăm 13 documente privitoare la stăpânirea bălții Mălina de către Mănăstirea Râșca, toate grupate în pachetul V al fondului arhivisti din care lipsește documentul nr. 14, fără veleat, cu data de 3 iunie (o scrisoare a lui Ion paharnicul către un Braun, probabil inginer hotarnic din prima jumătate a secolului al XIX-lea, pentru prezentarea la ora stabilită la hotar)²⁷.

ANEXĂ

1. 1737 (7245) ianuarie 13

† Іѡ Григоріе Гика ввевѡда, Бвж(і)ю м(и)л(о)стію, г(о)п(о)даръ З(є)лли Мѡлдавскон. Scriem domnia mea la credincios boiariul nostru, dumn(ea)lui Andonie biv vel armaș, pârcălabul de Gălați.

Facem știre dumitale că domnii mele jălui rugătoriul nostru Varlam Ursache, egumenul de la Sfânta M(ă)n(ă)stire Râșca pe un Mardaros corăbieriul ce trăești acolo în Gălați, dzicându precum au cumpărat acel Mardaros vinitul a doă bălți a m(ă)n(ă)stirii di la Mălina, di la proin egumen, cu zapis, și cu dzi, și banii după tocmală ce-au avut nu i-au datu.

Mai jălui egumenul pe niști oameni ce șed acolo pe moșie m(ă)n(ă)stirii, di la Mălina, dzicându că i-au mâncat cu vitile lor 2 stoguri de mălaiu, câte di 40 clăi, și 40 chile mălaiu i-au luat dintr-o groapă și m(ă)n(ă)stire este păgubașe.

De care lucru iată că-ți scriem dum(i)tale să-i chemi pe acei oameni pe toți față și să le ei sama cu dreptate și, di a fi așe, să-i plinești banii d(e)¹ (l)¹ a acil Mardaros ce i-au rămas rămășiță pe zapisul lui și să-i plinești și mălaiul de la acei oameni ce l-au mâncat și să-i aședzi cu toți cum a fi mai drept, ca altă jalubă să nu mai vie. Iar di a fi altă poveste și nu i-i pute aședza acolo, să le dai dzi și cu o mărturie, viindu față să avem știre.

²³ Arhivele Naționale Iași, fond *Mănăstirea Râșca*, V/9 și 10.

²⁴ Arhivele Naționale Iași, fond *Mănăstirea Râșca*, V/10.

²⁵ Arhivele Naționale Iași, fond *Mănăstirea Râșca*, V/12.

²⁶ Florin Marinescu, *Mănăstirea Precista din Galați, metoc al Mănăstirii athonite Vatoped, Date preliminare*, în „Studii Danubiene”, nr. 1, Galați, p. 68; Cristian-Dragoș Căldăraru, *op. cit.*, p. 48.

²⁷ Arhivele Naționale Iași, inventarul nr. 2621.

Σ Μς, Λ(Κ)Τ(Ο) *ΣΔΕ <7245/1737> ΓΗΝ(ΑΡ)ΙΕ ΓΙ <13>.

Arhivele Naționale Iași, Fond Mănăstirea Râșca, V/1. Original, difolio, filigran, sigiliu mic octogonal, rupt puțin.

EDIȚII: Vasile Mihordea, redactor responsabil, Ioana Constantinescu, Corneliu Istrati, *Documente privind relațiile agrare în veacul al XVIII-lea*, vol. II, *Moldova*, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1966, p. 199-200, nr. 140.

¹ Rupt.

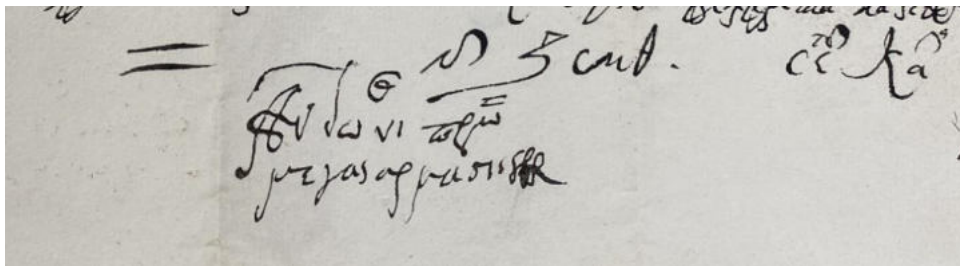
2. 1740 (7249) septembrie 21

Făcut-am scrisoare noastră de mărturie la mân(a) sfinției sale (Nilu), egum(enul) de Mănăstir(ea) Rișcăi, că viind sfinția sa aici la Galaț(i) și jăluind pentru o moșie, anumi Mălina, car(e) ar hi călcat-o dum(nealui) Diia log(o)f(e)t și dum(nealui) Ștefăniț(ă) căp(i)t(an) și ar hi luat dijmă di a zece, și dup(ă) un uric ce au arătat sfinția sa am trimis la dum(nea)lor ca să vie să arăt uricile dumilo(r)sali de va fi dreapt(ă) moșie, de bin(e), de nu, să întoarcă acea dijmă ce s-au luat, și dum(nea)lor n-au venit. La car(e) așteptând¹ sfinția sa¹ egumenu(l) ot ot Mănăstire(a) Rișcăi¹ câteva zile și văzând că nu vin pentru îndreptare, au adus martor(i) înaintea noastră pe Dumitru Jugănarul i pe Ghiorghit(ă) Chietroi și au mărturisit înaintea noastră pentru paguba ce i s-au făcut și pentru credința am dat mărturia noastră ca să-i fie de îndreptare la ce judecat(ă) ar merge.

Λ(Κ)Τ(Ο) *ΣΔΜ <7249/1740> ΣΕΠΤ(ΕΜΒ)ΡΙΕ ΚΑ <21>.

Ἀντόνιος πρῶην μέγας ἀρμασις <Antonie, fost mare armaș> <m.p.>².

<Pe verso>: Carte de giudecată pe moșia Mălina i Bărboșii; 7249/1740 sep(temvrie) 25; Mălina tij la Covurlui.

Arhivele Naționale Iași, Fond Mănăstirea Râșca, V/2. Original, difolio, filigran.

¹ Pătat; ilizibil.

² Transcrierea și traducerea din limba greacă îi aparțin P.C. Filotheu Bălan monahul de la Mănăstirea Petru Vodă, căruia îi mulțumim și pe aceasta cale.

3. 1740 (7249) octombrie 10

† Иѡ Григоріе Гика воевода, Б(о)ж(і)о м(и)л(о)ст(і)ю, г(о)с(о)даръ Земли Молдавскон.

† Credincioși boiarilor noștri dum(neavoastră) starostii de Putna, sănătate. Vă facem știre că ni-au dat jaloabă egumănul de la M(ă)n(ă)stire(a) Râșca cum că are m(ă)n(ă)stire(a) o moșie în ținutu(l) (...) ¹ ce să chiamă Bărboșii cu balta Mălina, di pe cari moșie s-au întinsu Diia logof(e)t și cu Stefăniță Beșliaga di-au luat câtăva pâne cu înpresurare și fără dreptati. Și mărgând egumenul la Pârcălăbii de Gălaț(i), i-au luat sama pentru aceast(ă) moșie, și s-au îndreptat locul m(ă)n(ă)stirii pe unde sânt hotarale cu oameni bătrâni și cu ispisocul Ducăi vod(ă), care li-ț vede și dum(neavoastră) în ce chip scrié. Și după acea îndreptare mergând egumănul la Diia log(o)f(e)t și la Stefăniț(ă) Beșliaga, li-au arătat îndreptare ș-au cunoscut și ei c-au luat rău câtăva pâne de pe locul m(ă)n(ă)stirii, și Stefăniță Beșliaga cunoscându-ș(i) grișala au plecat la așăzare și s-au înpăcat cu egumenul, întorcându-i înapoi ce-au luat. Dară Diia logof(e)t n-au vrut să-i întoarcă ce-au luat rău, și-ncă nu numai că n-au întorsu ce-au luat rău, ce și pe egumen l-au defăimat suduindu-l cu cuvinte rele, la care măcară c-am trimis trimis om g(o)s(po)d să-l aduc(ă) înnainti dum(neavoastră) să-i luaț(i) sama și ce-ț(i) afla c-au luat rău să pliniască.

Dară osăbit scriem și dum(neavoastră), luând carte aceasta să și daț(i) să le luaț(i) sama, și de scrisorile ci-au arătat egumenul îndreptând dum(neavoastră) câtă pâne au luat Diia să arătați omului g(o)s(po)d să pliniasc(ă) de la dânsul până la un fir di mălai. Și într-alt chip să nu fie, și să dați și mărturié le egum(en) precum aț(i) aflat. Aceasta scriem.

Л(ѣ)т(о) <зсѣмѣ <7249/1740> ѡкт(омвріе) 10>.

<Pe verso-ul filei a doua>: Carte gos(po)d pe moșia Bărboșii i balta Mălina. 7249 oc(tomvrie) 10; La credincioși boiarii noștrii dum(nealor) starostii de Putna, cu săn(ă)tate să să de(a).

Arhivele Naționale Iași, Fond Mănăstirea Râșca, V/3. Original, difolio, filigran, sigiliu în ceară roșie sfărâmat aplicat la închidere.

¹ Spațiu liber.

4. <1740 (7249)> octombrie 23.

Cinstit și al miu ca un frat(e) dumn(eata) Andonie biv vel armaș, pârcălabu de Gălați, cu fericit(ă) sănătate. Această dat(ă) mai mult n-avui cătră dum(neata) făr(ă) cât fac știre dum(ital)i că venir(ă) acești călugări de la Râșca cu o luminat(ă) carte mării sale lui vod(ă) la noi, ca să-i luom sama cu log(o)f(e)t Diia pentru o moșie ce-au pricină, jăluind călugării de la Râșca precum ar fi intrat log(o)f(e)t(ul) Diia pe moșie mănăstirii de au luat de a dzăcea. De

cari de acii nici într-un chip nu le-am putut lua sama, de vrémi că nu esti moșie aproape ca să putem dovedi că călugării dzâc că au intrat Diia pe moșie lor de au luat de-a dzăcea. Iar Die răspundi că n-au luat rău, ce au luat chiar di pe moșie lui iar de ar fi luat rău el să plăt(e)ască îndoit.

Ce frati, noi de acii n-am putut să li alegim nici într-un chip, ce te pohtim frat(e), dum(neata) trimiti la moșie să vadză și s(ă) cerci și-i videa dum(neata) și carti, și precum îi socoti dum(neata) că-i drept să li aligi, căci Diia are și carti ~~dată~~ dumn(e)ata să-i hotărăști moșie.

Și precum îi socoti dum(neata) le curmă giudecata de acolo să nu mai unbli gâlcevindu-s(e) de aceasta, și fii dum(neata) săn(ă)tos.

ОКТ(ОМВРІЕ) КГ <23>.

Al dum(neata) ca un frati i slug(ă).

(...) <m.p.>.

<Pe verso-ul filei a doua>: † Cinstului și al meu ca un frati dum(nealui) Andonie biv vil armaș, pârcaľabul de Gălaț(i), cu fericit(ă) săn(ă)tati să s(e) dea; Particulare.

Arhivele Naționale Iași, Fond Mănăstirea Râșca, V/11. Original, difolio, filigran, sigiliu în ceară neagră aplicat la închidere, fărâmat.

5. 1740 (7249) octombrie 31

Multu milostiv(e) și înălțat(e) doamne

Să fii măriia ta săn(ă)tos.

† Luminat(ă) carte mării tale mii-au venit împreun(ă) cu egumenul de Rișca, poruncindu-mi măriia ta pentru o moșie ce are această sfântă măn(ă)stire aici în Covurluiu, anume Bărboșii și cu balta Mălinii, ca să-i luăm seama cu Diia log(o)f(e)t i cu Ștefănuț(ă) Beșleaga. La care dupe luminat(ă) porunca mării tale viindu aici, fiindu față și Diia log(o)f(e)t împreun(ă) și cu omul lui Ștefănuț(ă) Beșle(a)găi, am trimis și noi de aici omu(l) nostru împreun(ă) cu dumne(a)lui Șarban jicnicer și cu egumenul de Precista, și cu egumenul de Mavramolu, împreun(ă) și cu un Dumitru Jugănaru, i cu Ghiorghit(ă) Pietroiu, i cu Gligoraș Pușcaș, i cu un Ianache Roată, care acești oameni au știut rându-i aceștii moșii, și au ținut-o și ei câțiva ani.

La care mergându împreună cu toții acolo pe unde au știut ei însemnare aceștii moșii, au luat acești bătrâni cu sufletele lor fiindu și carte de blestemu între dânșii, au ales acești bătrâni pe cum că au Diia log(o)f(e)t 97 de paș(i) în moșia măn(ă)stirii de au luat dijmă. Și Ștefănuță Beșleag(a) iar au intrat un rându de pământu din hotar din jos în gura Gârlicului despre vămășii.

Deci văzându Diia log(o)f(e)t și cu Ștefănuț(ă) Beșleaga că au luat dijmă dupe moșie cu greșală au dat pâine ce au luat înapoi egumenului de Rișca (...)¹. Deci ei acum să trag la luminat Divanul mării tale pentru ca să-ș(i) ia omu g(os)pod să-ș(i) stăp(ân)ească moșiile ca să nu mai aibă a intra unul la altul.

Ci de aceasta fac știre mării tale cum va fi mila mării tale. Să fii măriia ta săn(ă)tos.

ОКТ(ОМВРІЕ) ЛА <31> Д(Ь)НИ.

*ЗСМ♦ <7249/1740>.

Plecat robul mării tale.

Ἀντόνιος <Antonie> <m.p.>.

<Pe verso-ul filei a doua>: Moșia Bărboșii să Mălina tij la Covurluiu, s-au cercat; 7249/1740 oct(om)v(rie) 31.

Arhivele Naționale Iași, Fond Mănăstirea Râșca, V/4. Original, difolio, difolio.

¹ Spațiu gol.

6. 1755 (7263) mai 23

Иѡ МЛТЕН ГИКА В(ОЕ)В(О)ДА, Б(О)Ж(І)О М(И)Л(О)СТ(І)О, Г(О)П(О)ДАРЪ ЗЕМЛЕ МОЛДАВСКОИ. Credincioș(i) boerii domnii mele dumn(e)alor Ianache Costandache biv vel stol(nic) i dumn(e)alui Neculache Vintura biv vel sulger, pârcălab de Gălați. Vă facem știre că aici au avut giudecată den poronca domnii mele înainte preosfințitului și al nostru pre cinst(it) și duhovnicesc părinte svinție sa Iacov mitropolit și înainte a cinstiți și credincioș(i) boerii noștri dum(nealor) Iordache Canta(cuzino) biv vel log(o)f(et) i dum(nealui) Manolache vel vor(nic) i dum(nealui) Vasăle Rusăt vel vist(iernic), Damian egumenu de la Mănăstire Bistrița cu Calistru egumenu de Râșca pentru o baltă ce iaste la ținut(ul) Covurluiului ce să numește Cahovul. Pentru care baltă, arătat-au egumenu(l) Bistrița un ispisoc de la Irimie Movila vodă den velet *зрз <7107/1598, scriind că au dat și au miluit pre Sfânta Mănăstire Bistrița și pe Mănăstire Râșca cu acel ezăr ce să numește Cahovul cu toată apa și cu toate gărlile ce sânt intrate într-însa cât iaste de stălpit Gălaților până în Dunăre.

Acest ezăr l-au dăruit acestor doao mănăstiri, și mănăstirile aceste să aibă a face pomenire den an în anu, care pomenire iaste arătat(ă) în ispisocul de miluire.

Deci acum jăluind egumenu(l) de Bistrița că acel ezăr îl stăpânești numai egumen(ul) de Râșca, s-au întrebat pe egumen(ul) de Râșca cu ce dreptate stăpânește numai el acel ezăr fiindu părtaș și egumenu(l) de Bistrița.

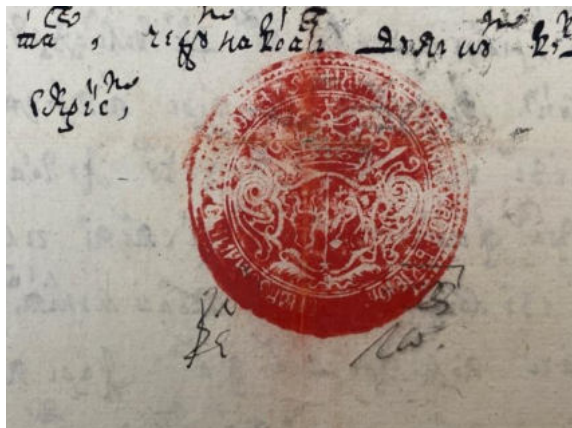
El au răspunsu cum că n-ar fi ezărul acesta care răspunde în ispisoc Irimie Movila vodă, ce iaste altă baltă care să numește Mălina, și măcar că dresăle ce-au avut Râșca s-au p(i)erdut de mulți ani împreună cu scrisorile altor moșâi ce au mai avut, dar zisă egumen(l) că alții n-au stăpânit, că ace baltă alți(i) n-au stăpânit-o, fără decăt Mănăstire Râșca.

Ce dar fiindu această pricină la mijloc de zice egumenu(l) de Râșca cum că nu iaste această baltă care răspunde ispisocul s-au rânduie la dumn(e)avoastră ca să adeveriți această baltă în ce chip să numești, ezărul Cahovul ori Mălina.

Pentru care luând carte(a) domnii mele să mergiți la această baltă și să adunați oameni bătrâni și răzăș(i) ce să vor afla pe la acela loc, și să cercetați foarte cu sâlință această pricină, și de să va dovedi că numile acei bălți iaste Cahovul sau s-au numit mai înainte și acum i s-au schimbat numile a să înstreina mănăstire(a) de ace miluire nu să poate, ce va să-ș(i) stăpânească parte pe jumătate, ce dumn(e)avoastră fupă cum viț(i) dovedi să ne înștiințați. Aceasta scriem.

*зрзГ <7263/1755> МАН КГ <23>.

БЕЛ ЛВГ(О)Ф(Е)Т.

<Pe verso-ul filei a doua>: Carte g(ospo)du de balta di la Gălați, Mălina; 7263/1755 mai 23.

Arhivele Naționale Iași, Fond Mănăstirea Râșca, V/5. Original, difolio, sigiliu rotund în chinovar.

7. <1755> mai 23

Iubit al nostru ca un fiu, dum(nealui) Neculache Ve(n)tura biv vel sălger, pârcălab de Gălați, cu fericita sănătate mă închin dumn(e)tale și cu altă n-avuiu, numai având pricină egumenu de Râșca cu egumenu de Bistrița pentru o baltă, anume Cahul, de care pe largu vii înțalege dum(neata) din carte mării sale lui vodă ce s-au scris dum(neatale) ca să cercetez(i) această pricină, ce dar acum fiind că acești egumeni amândoi au și altă pricină pentru o moșie de la ținut(ul) Romanului, n-au putut acum să vie la pricina acei bălți, ce după ce s-a curma pricina moșii de aici li s-au pus soroc la lăsat săcului să-ș(i) trimată vechili și o parte și alta. Și după ce vor veni vechilii de la amândoa părțile vii căuta dum(neata) pricina acei bălți, căci la soroc ce s-a puni vor să s(e) afle negreșit acolo. De aceasta înștiințaz pe dum(neata).

МАН(КГ <23>.

Și sânt a dum(nea)tale ca un părinte.

ИВАН БОГДАН ВЕЛ ЛВГ(О)Ф(Е)Т <m.p.>.

<Pe verso-ul filei a doua>: Mai 23; Iubit al nostru ca un frate dum(nealui) Neculachi Ventura biv vel sălger, pârcălab de Ghelați, cu sănătate să s(e) dee; Pentru balta Mălina; Particulare.

Arhivele Naționale Iași, Fond Mănăstirea Râșca, V/13. Original, difolio, filigran, sigiliu aplicat în ceară neagră la închidere.

8. 1755 (7263) mai 24

Iacov, cu mila lui Dumnezeu arhiepiscop și mitropolit Moldovii.

† Facem știre cu această carte a mitropolii noastre de blăstăm, precum au venit înaintea noastră cuviosul igum(en) Sfintii Măn(ă)stiri Bistriții chir Damiiian, și ne-au jăluit cum că Măn(ă)stirea Bistrița și Măn(ă)stirea Râșca au o baltă anume Cahul la partea Gălaților și Măn(ă)stirea Râșca stăpânește o baltă care să numește Mălina, iar Măn(ă)stirea Bistrița nu stăpânește nimic, și având prepus cum că balta Mălina aceea ar fi Cahul, și călugării de Râșca i-au schimbat numele.

Cercetându-s(e) această pricină și cu giudecată așa s-au socotit și s-au făcut această carte de blăstăm asupra celor ce vor ști balta Cahul care iaste și unde și la ce parte de loc, și de iaste balta Mălina Cahul și s-au schimbat numele, de vreme că Măn(ă)stirea Bistrița are acestu prepus cum că Mălina iaste Cahul.

Deci toți acei ce ar ști această baltă Cahul și or a tăgădui și n-ar mărturisi adevărul ce ar pătimi ori unii măn(ă)stiri, ori alții, unii ca aceea să fie blăstămați de Domnul Dumnezeu și de Maica Pręcista, de slăviții 12 Apostoli și de 318 sfinți părinți de la Nichea, fierul, pietrele, lėmnile să putrezască și să să răs(i)pa(e)scă, iar trupurile lor să stea întregi, să aibă parte cu Iuda și cu proclėtul Arie, în toată viața lor procopsală să nu aibă și ertare să nu afle, și de smereniia noastră ce ne-au dat Domnul Dumnezeu încă să fie aforesiți și blăstămați, iar carii și-or cunoaște păcatul și va mărturisi adevărul va fi ertat și blagoslovit în véci, amin.

Л(Ѡ)Т(Ѡ) ✘зсѣгъ <7263/1755> маи ка <24>.

ІАКВѢ МИТРОПИАТ МЛАДАВНЕН <m.p.>.

<Pe verso-ul filei a doua>: Carte de blăstăm pentru balta Mălina; 7263/1755 mai 24; N° 6.

Arhivele Naționale Iași, Fond Mănăstirea Râșca, V/6. Original, difolio, filigran.

9. 1755 (7263) iunie 17

Milostive și preînălțate doamne să fii măria ta sănătos, cu multă plecăciuni sărut poala mării tale.

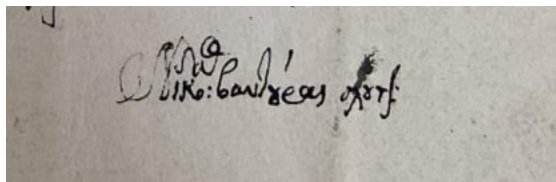
Luminată carte mării tale cu multă plecăciuni am luat și cele ce-mi poroncești mării(a) ta am înțales. Întru cari îmi poroncești măria ta ca să eu sama unii bălți de aice de la ținutul Covurluiului ce să numești Cahovol, care baltă au fost dată danie sfintelor mănăstir(i) Bistriții și Râșcăi de răposatul Irimie Movila vodă. Pe cari baltă au arătat egumen(ul) de Bistrița că o stăpânești numai egumăn(ul) de Râșca, care după luminată poronca mării tale luându-le sama și cu o(a)meni bătrâni, așa s-au dovedit că ace baltă care o stăpânești egumăn(ul) de la Sfânta Mănăstire Râșca nu să numești Cahovol, ce au fostu dată danie de răposatul Irimie Movila vodă sfintelor mănăstiri numite, numai pe aceli vremi au fostu ace baltă pe hotarul Moldovii, dar acmu vini pe stăpânire Renilor și turcii stăpânescu.

Și după cum am aflat așa înștiințazu pe mării(a) ta. Să fii mării(a) ta sănătos.

Л(Ѡ)Т(Ѡ) ✘зсѣгъ <7263/1755> юни(е) зѣ <17>.

Al mării tale pre plecată slugă.

Νικολαός Βεντούρας σλυτζ <Nicolae Ventura sluger>¹ <m.p.>.

<Pe verso-ul filei a doua>: Pantru balta Mălina; 7263/1755 iuli(e) 16.

Arhivele Naționale Iași, Fond Mănăstirea Râșca, V/7. Original, difolio, filigran, sigiliu în ceară neagră la închidere.

¹ Transcrierea și traducerea din limba greacă îi aparțin P.C. Filotheu Bălan monahul de la Mănăstirea Petru Vodă, căruia îi mulțumim și pe aceasta cale.

10. 1756 (7264) august 24.

† Иѡ Кѡстандинъ Млѣханъ Цлѣханъ Раковницѣ въ(с)водѣ, Б(с)жнѡ М(ил)с(т)нѡ, г(о)сп(о)дар(ъ) Земли Молдавскѡи. Cinstit și credincios boiariului domnii mele dumnealui Enachie Costandache biv vel ban, pârcaľabul de Gălați. Îț(i) facem știre că mai în trecutele dzile viind aice la dum(nealui) vel log(o)f(e)t un om Chiriiac de la ținutul Covurluiului au arătat un zăpis fără velet întru care scrie că are parte de moșie zăpisul acesta în siliște Bărboșii cumpăratură. Și dumn(e)alui vel log(o)f(e)t i-au făcut carte din parte domnii mele la dumn(ea)ta, poruncindu-ți-se ca să-i alegi moșie, și fiind că această moșie Bărboșii și altă moșie Vămășenii, ce sint tot un hotar și cu balta Mălina, le stăpânește Sf(ă)nta Mănăstire Râșca. S-au sorocit în parte și pe egumenul de Râșca ca să s(e) afli acolo la hotărât la 15 dzile a lui avgust.

Pentru care înștiințându-să mai pre urmă numitul egumen de sorocul acela, iată acum au venit aice la domnie me ș-au dat jalobă arătând că moșie Bărboșii întriagă și Vămășenii ce sint tot un hotar și balta Mălina sintu drepte moșiile Râșcăi stăpânite de sute de ani fără de nici o gâlceavă tot de cătră mănăstire și macară că pe acel Chiriiac nu-l știu să fie moșan în Bărboși. Dar încăș de vreme ce scoate zăpis au că-i va fi zăpisul de credință, au de necredință.

Egumenul de giudecată driaptă nu să dă în laturi și va vini acolo să-ș(i) aliagă gâlceava, numai fiind că acmu este toată vrème strănsului di pe țarină și vreme culesului viilor încă s-au apropiet. S-au rugat igumenul să i să pue altu soroc, adecă la dechem(vrie) în șesă, și atunce fără greș să va afla cu Chiriiac acela înnainte dumitale, și la jaloba sa având dreptate și mai vartos că acolo la Gălați până acum boala ciunii tot nu s-au curățit de istov.

Căt pentru aceasta poruncim dumitale să dai a înțălege acelui Chiriiac, să fie îngăduitoriu până la sorocul de sus scris, până va veni și egumenul de față, și să nu-l îngăduești să pue mâna pe vinitul moșii de care să va fi apucând el, ce să-l ia omul mănăstirii ce este rânduít dijmaru acolo, și să-l strângă bine privind și Chiriiac, și după ce să va isbrăni gâlceava, atunce după cum să va căde acelu să va da venitul ce s-au strănsu.

Și când vor fi la sorocul ce s-au pus amândoao părțile de față, să stai să le cauți giudecata cu amăruntul și cu dovedire cu zăpisul acela mai cerșut-au moșie vrodată și stăpânit-au vrodată au tot mănăstire este ș-au fost stăpână și el numai acmu scoate acel zăpis, și cum să va alege cu dovidire să giudeci și să curmi gâlceava, și să dai mărturie la cari parte s-a căde, și când nu să va odihni o parte vor vini la Divan. Aceasta scriem.

*Зсѣд <7264/1756> АВ(Г҆СТ) КД <24>.
Прѡчи вел лѡГ(Ѡ)Ф(Ѡ)Т.

Arhivele Naționale Iași, Fond Mănăstirea Râșca, V/8. Original, difolio, filigran, sigiliu mic octogonal în chinovar.

11. 1765 iulie 3

Din luminată poronca mării sale prea înălțat domnului nostru Ion Grigorie Alecsandru Ghica v(oe)v(o)d luând sama Nichitii sân popii Ursul i văru-său Vas(i)lachi din Galați cu Timothei ieromonahul, vechilul Sfintei Mănăstiri Râșca, pentru o parte de moșie din Bărboș(i) de la ținutu(l) Covărluiului, ce au jăluit Nichita mării sale lui vodă cum că acea parti de moșie o are de la un moș al lui anume Petre, și călugării Mănăstiri(i) Râșca cu hotarul moșiei Mălina iar fi înpresurând ocina moșu-său.

Pentru care parte de moșie și la Divan au avut judecată înaintea dumisale Ștefăniță Rusăt vel log(o)f(e)t, și necurmându-să judecata de la Divan li s-au pus soroc ca să vie aice la fața locului. Și viind amândoaș părțile față înaintea mea, am întrebat pe Nechita și văru său Vasilache cu ce cére să intre în stăpânirea acei părți de moșie.

El ne-au arătat un zapis vechi sârbăscu fără văleat și făr(ă) iscălitură, în care scrie că un Grozav Bărbosul au vândut partea lui de moșie din Bărboș(i) unui Petre, care Petre zice că au fost moș al lui, și am zis Nechitii i văru-său lui Vas(i)lache că numai cu acel zapis nu va putea încăpea la stăp(â)nirea moșii de nu va aduce niscarva martori să dovedească că au avut cineva din neamul lui stăpânire într-acea moșie; Și au adus pe un Ion Moldovanul i un Angheluță i brat ego Dumitrașco Canber, oameni ca de șasăzăci de ani, carii au mărturisit că părinții lor avea(u) casă în Bărboș(i), cum și un Gujdea, neamul Nechitei și al lui Vasilache, și țin minte că la o vrème când au fost foamete, care dup(ă) socoteală vor fi mai bine de 40 ani, dijmua acel Gujdea, neamul Nechitii, în moșia Bărboșii, și încă Ion Moldovanul au mărturisit că tot la acea vrème l-au trimes pe dânsul acel Gujde de au dijmuit niște coteață din gura bălții Mălinii.

Întrebând și pe vechilul Mănăstiri(i) Râșcăi ce are să răspunză și de are niscarva scrisori pentru acea moșie să le arate. El au răspunsu că toate cărțile și hrisoave ce au avut la vrèmea răzmiriții le-ar fi prăpădit și alte scrisori decât o hotarnică a parcălabului Antonie din let *Зсѣд <7249/1740> ВКТ(Ѡ)МВР(Ѡ) ЛА <31>, în care am văzut că scrie cum că au rânduit igumeni și alți oameni de aicea, și au mersu de au luat sama între călugării Mănăstiri(i) Râșcăi. și între Diia log(ofet) i Ștefăniță Beșliaga pentru moșia Bărboșii i balta Mălina, ce să întinsăș mai mult cu stăpânirea Diia log(ofe)t i Ștefăniță Beșliag(a), care igumeni și din oameni ce au

fost atuncea la acea alegere, trăiaște și acum, Damiiian, igumenul de Precista, și Antonie, igumen de Mavromol, i Grigoraș Pușcașul, pe carii i-am întrebat atuncea la acea alegere a lor între mai sus numiții, auzit-au de la cineva ca să aibă și acest Nechita moșie în Bărboși, și au răspunsu că au fost și carte de blestem la acea alegere ca să arate cine ce va ști. Și de la nimeni n-au auzit ca să aibă Nechita parte de moșie într-acel hotar.

Și ne-au mai adus vechilul mănăstiri(i) și alți martori anume Dumitru Țărămult(ă) ot Vămășeni, om ca de 80 ani, i Grigoraș Pușcașul, om ca de 60 ani, carii au mărturisit, adecă Dumitru Țărămultă cum că el știe că înaintea muscalilor celor ce au luat Brăila, au venit la Bărboși igumenul de Râșca cu rădvanul și au vândut venitul moșii drept 13 lei, iar Grigoraș Pușcașul, cum că tată-său de multe ori cumpăra venitul acei moșii tot de la igumeni de Râșca iar nu de la cineva din neamul Nechitii, și de atuncea și până acum tot acolo sântu trăitori și tot pe călugări i-au apucat dijmuind, iar nu cineva din neamul Nechitii sau pe Nechita.

Deci fiind pricina într-acestaș chip, am zis martorilor Nechitii să m(e)argă în biserică să jure cum că știu pe neamul Nechitii că au dijmuit și are moșie în Bărboși(i), și la jurământ nu au vrut să m(e)argă.

Din care s-au cunoscut că poate și neamul Nechitii va fi cumpărat venitu(l) acei moșii, cum l-au fost cumpărând și îl cumpără și alții pân(ă) acum.

Ci de vréme ce martorii Nechitii jurământu n-au pri(m)it și din zăpăsiul sârbăscu nu s-au înțales nimic fiind neiscălit de nimeni, nici cu veeat, și nici stăpânire nu au avut, fiind tot aice trăitori, și mai vârtos că martorii Mănăstiri(i) Râșca la alegerea moșii cu log(ofetul) Diia i Ștefăniță Beșliag(ă) au priimit și carte de blestem și au mărturisit înaintea mea cum că nimini nimic n-au pomenit de neamul Nechitii să fie având și el parti de moșie într-acel hotar și știu că tot călugării au dijmuit și mainainte, cum și de la acea alegere încoace de 24 ani tot călugări(i) dijmuescu iar nu Nechita sau neamul lui, am curmat printr-această carte de judecată ce am dat-o la mâna vechilului Sfintei Mănăstiri Râșca ca să-ș(i) stăpânească mănăstirea moșia Bărboșii i Mălina, dup(ă) cum au stăpânit-o și până acum cu bună pace de către Nechita i Vas(i)lache, vāru(l) său. Aceast(a).

ЮЛИ(Е) Г <3> *ΑΨΞΕ <1765>.

Νικολαός Βεντούρας <Nicolae Ventura> <m.p.>.

<Pe verso-ul filei a doua>: Carte de judecată pe moșia Bărboșii i Mălina la ținutul Cuvurluiului. 1765 iul(ie) 3; No. 9.

Arhivele Naționale Iași, Fond Mănăstirea Râșca, V/9. Original, difolio.

12. 1766 ianuarie 12

Cu mila lui D(u)mn(e)zău, Io Gligorie Alexandru Ghica voevoda, domnu Țării Moldovii.

† Facemu știre cu acestu hrisovu a domnii méle tuturorui cui să cade a ști, că iată au vinit înaintea domnii méle și înaintea a tot Sfatul nostru cuvios rugătoriul nostru cuvioșii sa Calistrat, egumenul Sfintii Mănăstiri Râșcăi, și dinpreună cu tot soboru de acolo, și ni-au arătat o mărturie de giudecată din l(e)t *ΑΨΞΕ <1765> ЮЛИ(Е) Г <3>, de la cinstit și credincios boiariul domnii méle dum(nealui) Neculai Ventura vel spat(ar), pârcălab de Gălați. Scriindu că din poronca domnii méle au luat sama Nechitii, feciorul popii Ursului, și vāru-său Vasilache din Gălați, cu Timothei ier(o)monah, vechilu Sfintii Mănăstiri Râșcăi, pentru o parte de moșie

din Bărboși de la ținutul Covurluiului, ce ni-au jăluit domnii méle Nechita cum că acea parte de moșie o are de la un moșu a lui anume Petre, și călugării Mănăstirii Râșca cu hotarul moșii Mălina iar fi înpresurându ocina moșu-său.

Pentru care pricină în trecuta vréme din poronca domnii méle au fostu mai avut giudecată și aicea la Divan înaintea dum(nealui) Ștefan Roset vel log(o)f(e)t, și neputându-l să atuncea curma giudecata li s-au pus soroc ca să miargă acolo la starea locului. Și mergându amândoo părțile acolo faț(ă) înaintea a mai sus numitului boiar s-au întreat pe Nechita și văru-su Vasilache cu ce céru să între în stăpânirea acii părți de moșie, ei au arătat un zapis véchiu sârbăsc cu fără de v(e)l(ea)t și fără de iscălituri. Întru care scrie că un Grozavu Bărbosul au vândut partea lui de moșie din Bărboși unui Petre, care acel Petre dzicea ei că li-au fostu moș lor.

Și dzicându-l s(e) Nechitii și văru-său lui Vasilache că numai cu acel zapis nu vor putea încăpe la stăp(â)nirea moșii neaducându-i niscarva marturi să dovediască că au avut cineva din neamul lor stăpânire într-acea moșie, ei au adus pe un Ioan Moldovanul și pe un Angheluțe, frate lui, și cu Dumitrașco Canberiu, oamin(i) ca de șasădzeci de ani; carii au mărturisit că părinții lor avea(u) casă în Bărboși, cum și un Ghiujdea, neamul Nechitii și a lui Vasilache, au mărturisit dzicând că ține minte că la o vréme cându au fost foamite mai bine de patruzeci de ani dejmuia acel Ghiujdea, neamul Nechitii, în moșia Bărboșii. Și încă Ioan Moldovanul au mărturisit că tot la acea vréme l-au trimis pe dânsul acel Ghiujdea de au dejmuit niște coteț(e) din gura bălții Mălinii.

Întrebându-să și pe vechilul Mănăstirii Râșcă ce are să răspundze și de are niscarva scrisor(i) pentru acea moșie să le aret(e). El au răspunsu că toate cărțil(e) și hrisovile ce au avut, la vrémea răzmiriților le-(a)r fi prăpădit, și alte scrisori nu are, fără decât o hotarnică a pârcaľabului Antonie din l(e)t *ⲗⲥⲙⲟ* <7249/1740> *ⲠⲚⲦⲓⲞⲙⲈⲢⲓⲈ* *ⲕⲗ* <31>, întru care s-au vădzut că scrie cum că au orânduít egumeni și alți oameni de acolo și au mersu de au luat sama între călugării Mănăstirii Râșcăi și între Diia log(ofet) și Ștefănuțe Beșliaga pentru moșia Bărboșii și balta Mălina, ce să întindeasă mai mult cu stăpânirea Diia log(ofet) și Ștefănuțe Beșliaga.

Care egumeni și din oameni ce au fost atuncea la acea alégere s-au găsit trăind și acmu Damiiian eg(u)m(enul) de Précista și Antonie, eg(u)m(enul) de Mavromor, și Grigoraș Pușcașul, pe carii s-au întreat atuncea la acea alégire a lor între mai sus numiții, audzit-au de la cineva ca să aibă și acestu Nechita moșie în Bărboși, și au răspunsu că au fostu și carte de blăstăm la acea alégere ca să arete cine ce va ști, și de la nime n-au audzit ca să aibă Nechita parte de moșie într-acel hotar.

Și au mai adus vechilul mănăstirii și alți marturi, anume Dumitru Țărămultă ot Vămășeni, om bătrân ca de optudzeci de ani, și Grigoraș Pușcașul, om ca de șasădzăci de ani, carii au mărturist; adică Dumitru Țărămultă cum că el știe că înaintea muscalilor celor ce au luat Brăila au vinit la Bărboși egumenul de Râșca și au vândut vinitul moșii dreptu triispré(ze)ce lei, iar Grigoraș Pușcașu au mărturisit cum că tată-său de multe ori cumpăra vinitul acii moșii tot de la eg(u)m(enul) de Râșca, iar nu de la cineva din neamul Nechitii și de atuncea și până acmu tot acolo sintu trăitori, și tot pe călugăr(i) i-au apucat dejmuind iar nu pe altcineva din neamul Nechitii sau pe Nechita.

Și fiind pricina într-acesta chip s-au dzis marturilor Nechitii să m(e)argă în biserică să giure, cum că știu pe neamul Nechitii că au dejmuit și are moșie în Bărboși, și ei la giurământ n-au vrut să m(e)argă, din care s-au cunoscut că și neamul Nechitii va fi cumpărat vinitul acii moșii, cum l-au fost cumpărând și cumpăra și alții până acmu.

Și fiindu că marturii Nechitii giurământ n-au priimit, și din zăpăsul sirbăscu nu s-au înțeles nimică fiind neiscălit de nime, nici cu v(e)l(ea)t, nici stăp(â)nire n-au avut fiind tot acolo trăitori, și mai vârtos că marturii Mănăstirii Râșcăi la mergirea moșii cu log(o)f(e)t(ul) Diia i Ștefănuțe Beșliagaau priimit și carte de blăstăm, și au mărturisit și acmu, cum că nimene nimică n-au pominit de neamul Nechitii să fie având și el parte de moșie într-acel hotar, și știu că tot călu(gă)rii au dejmuit și mai înainte, cum și de la acea alégire încoace de doodzăci și patru de ani tot călugării dejmuescu iar nu Nechita sau neamul lui, au hotărât dum(nealui) mai sus numitul boiar ca să-ș(i) stăp(â)niască Sfânta Mănăstire Râșca moșia Bărboșii și Mălina cu pace de cătră Nechita și de cătră vāru-său Vasilache,

Drept acéia iat(ă) dar că și de la domnia mea dăm și întărim stăp(â)nirea Sfintii Mănăstiri Râșcăi pe moșia Mălina și Bărboșii de la țin(u)t(ul) Covurluiului, ca să-i fie sfintii mănăstiri drépte ocini și moșii, și uric și întăritură cu tot hotar(ul), și cu tot vinitul, neclătit și nerășăite nici odănoar(ă).

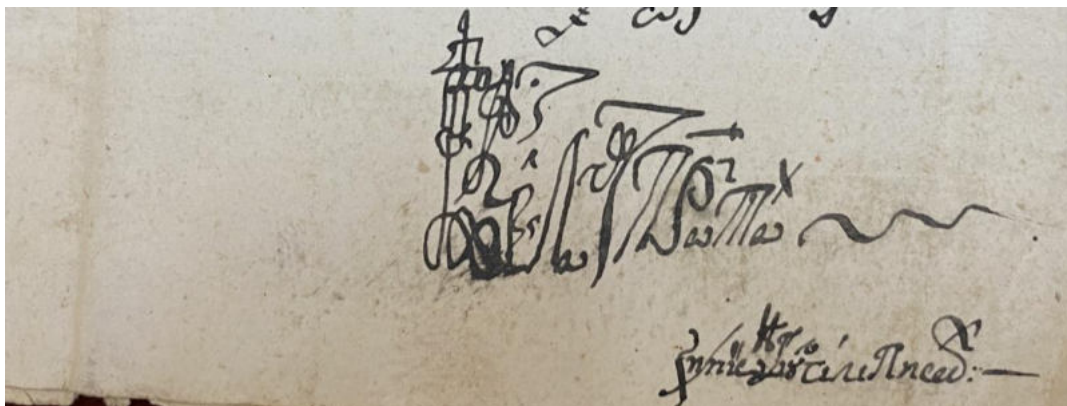
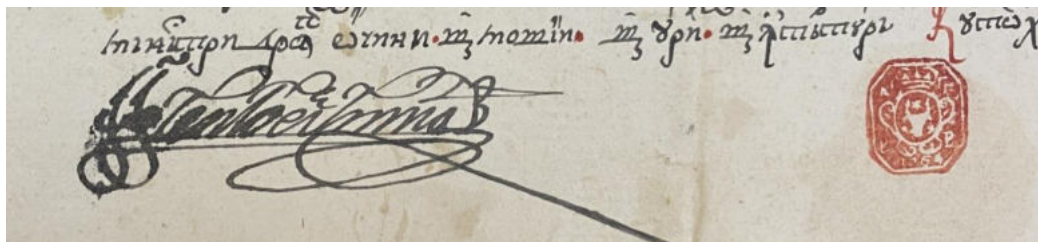
**ⲁⲱⲄⲤ* <1766> *ГЕНАР ВІ* <12>.

Иѡ Григоріе Гика в(о)в(о)да <m.p.>.

Щефан Рѡсет вел лѡг(о)ф(ет) прѡчитѡх.

Simion Burgehele pisah.

<Pe verso-ul filei a doua>: Hrisov pe moșia Bărboși și Mălina. 1766 gen(arie) 12; Bărboși.

Arhivele Naționale Iași, Fond Mănăstirea Râșca, V/10. Original, difolio, sigiliu mic octogonal.

1794 aprilie 23

Făcut-am adevărat zapisul meu la Sfânta Măn(ă)st(ire) Râșca precum să s(e) știe că au năimit dum(nealui) giupânului Dumitru Popovici moșiia balta Mălina cu tot vinitul pe an câte patruzăci lei bani, patru cântare pește, patru ocă tămâie și doao ocă untdelemn. Și această vânzare este pe 3 ani, adică trei ani să aibă a stăpâni moșiia balta Mălina la țin(u)t(ul) Cuvurliului cât cuprinde hotarul moșiei să-ș(i) ia tot venitul după obiceiul pământului, iar pentru patru ani ce-au stăpânit dum(nealui) din cumpărătura vechi den mai înainte această moșie în vreme oștirii s-au împăcat cu măn(ă)st(irea), n-are să ceară măn(ă)st(irea) nemică de la dum(nealui), nici dum(nealui) de la măn(ă)st(ire).

Și această tocmală s-au făcut după tocmala vechi, ca si deșchiză gârla vechi ci este din Siret și merge în balta Mălina cu cheltuiala dum(nealui) să facă gârlile amândoa, și poduri peste ele, și bani s-au dat după tocmală acmu înainte pe an (1)794.

Și fiind eu vechil despre parte giupânului Dumitru la această năimală a moșii, am iscălit.

(1)794 ap(rilie) 23.

Costantin Ioanovici.

Mihai Botezat.

<Pe verso>: Zapisul lui Costantin greul din Suceavă pentru balta Mălina.

7302/1794> *ΛΠ(ΡΗΛΙΕ) ΚΓ <23>*.

Arhivele Naționale Iași, Fond Mănăstirea Râșca, V/12. Original.

Bibliografie selectivă

Documente inedite

Arhivele Naționale Iași, Fond Mănăstirea Râșca, V/1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13.

Arhivele Naționale Iași, Fond Mănăstirea Mavromol, III/1.

Documente editate

Catalogul documentelor moldovenești din Direcția Arhivelor Centrale, București, 1975, vol. V (1701-1720), întocmit de Veronica Vasilescu și Doina Duca-Tinculescu;

Mihordea, Vasile, redactor responsabil, Constantinescu, Ioana, Istrati, Corneliu, *Documente privind relațiile agrare în veacul al XVIII-lea*, vol. II, *Moldova*, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1966.

Lucrări, studii și articole

Căldăraru, Cristian-Dragoș, *Biserica fortificată „Precista”. Monument de cultură românească*, Galați, Editura Partener, 2010;

Costin, Clit, *Egumenii Mănăstirii Râșca de la 1542 până în prima jumătate a secolului al XIX*, în „Buletinul informativ al Simpozionului Național Rolul Mănăstirii Secu în viața religioasă a Țării Moldovei”, Piatra Neamț, Editura Cetatea Doamnei, VIII, 2022, p. 155-254.

Copceac, Petru, Pr., Drăgoi, Eugen, Pr., *Biserica Mavromol din Galați*, Apare cu binecuvântarea Înalt Prea Sfințitului Dr. Antim Nica, Arhiepiscopul Tomisului și Dunării de Jos, Galați, Editura Arhiepiscopiei Tomisului și Dunării de Jos, 1987;

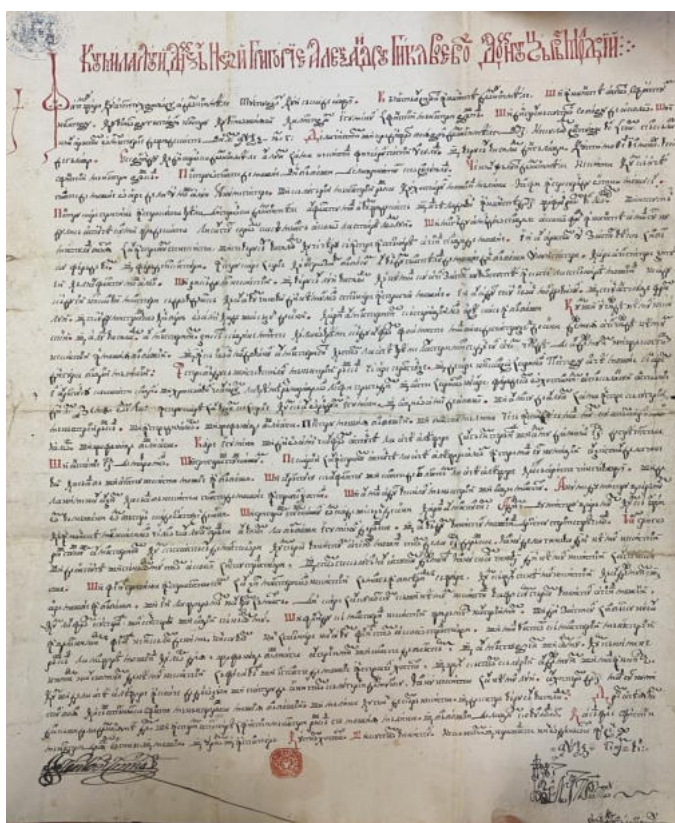
Drăgoi, Eugen, Pr., *Mărturii de viață bisericească în ținutul Tecuciului de la începuturi până la anul 1800*, Tipărit cu binecuvântarea ÎPS dr. Casian Crăciun, Arhiepiscopul Dunării de Jos, Galați, Editura Arhiepiscopiei Dunării de Jos, 2015;

Marinescu, Florin, *Mănăstirea Precista din Galați, metoc al Mănăstirii athonite Vatoped, Date preliminare*, în „Studii Danubiene”, Galați, nr. 1, 2009;

Marinescu, Florin, Zahariuc, Petronel, *Câteva documente privitoare la mănăstiri din Galați păstrate în arhiva mănăstirii Sfântul Pavel de la Muntele Athos în Credință, istorie și cultură la Dunărea de Jos*, 2005;

Păltănea, Paul, *Vechi lăcașuri de cult și viața bisericească în sudul Moldovei până la anul 1864*, în Arhiepiscopia Dunării de Jos, *Istorie bisericească, misiune creștină și viață cultural*, I, *De la începuturi până în secolul al XIX-lea*, Tipărită cu binecuvântarea ÎPS Arhiepiscop dr. Casian Crăciun, Arhiepiscopul Dunării de Jos, Galați, Editura Arhiepiscopiei Dunării de Jos, 2009, p. 479-546; publicat întâia oară în *Monumente istorice și izvoare creștine*, Galați, Editura Arhiepiscopiei Tomisului și Dunării de Jos, 1987, p. 189-255.

Tomescu, Constantin N., *Tablou de 40 de mănăstiri și schituri din Moldova și cu arătarea moșilor ce aveau ele în 1812*, în „Revista Societății Istorico-Arheologice Bisericești”, XXII, Chișinău, 1933

12 ianuarie 1766